

ENKÄT

Comparative literature? Svar på en enkät om internationell ämnesbeteckning

I förra numret av *TfL*, 2011:3–4, formulerade Anders Mortensen två frågor till landets litteraturvetenskapliga avdelningar och institutioner (s. 125). Det skedde med utgångspunkt i den utvärdering av forskningen som gjordes 2008 inom ämnet litteraturvetenskap vid Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet: ”1. Vilka orsaker och beslut ligger bakom valet av engelsk beteckning för verksamheten på er avdelning i litteraturvetenskap? 2. Pågår det för närvarande diskussioner eller beslutsprocesser för omprövning av den nuvarande engelska beteckningen?”

Ja, hur ser vi på detta inom ämnet? Svaren på frågorna presenteras nedan i den ordning de inkom till redaktionen.

*

Institutionen för kultur och kommunikation vid Linköpings universitet. Carin Franzén:

1. Vi har valt att översätta ämnet Litteraturvetenskap med Comparative Literature då det bäst motsvarar ämnesinriktningen i ett internationellt perspektiv.
2. Nej.

Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria vid Stockholms universitet. Boel Westin:

1. Vår institutions- och ämnesbeteckning är Department of Literature and History of Ideas.
2. Det är inte aktuellt med någon omprövning av den engelska beteckningen.

Institutionen för kultur- och medievvetenskaper vid Umeå universitet. Anders Öhman:

1. Att vi översätter Litteraturvetenskap till det engelska Comparative Literature beror i första hand på traditionens makt och det nationella trycket. Tidigare var det så att alla litteraturvetenskapliga institutioner i landet översatte ämnet till Comparative Literature.

2. Funderar man närmare över Comparative Literature, och det har vi gjort på ett par planeringsdagar, är det uppenbart att beteckningen är otillfredsställande. Det kan dessutom leda till att vi vid internationella utvärderingar kommer till korta, eftersom merparten av den forskning som bedrivs inom ämnet handlar om svensk eller nordisk litteratur. Det förekommer visst forskning om engelsk och tysk litteratur, men frågan är om den är komparativ. Vi har därför inlett diskussioner om att förändra beteckningen av ämnet. Förslag som cirkulerat är Literary Studies, Literary History, men ännu har vi inte bestämt något. Tills dess är beteckningen Comparative Literature kvar.

Institutionen för humaniora vid Mittuniversitetet, Härnösand. Eva-Britta Ståhl:

1. Vid senaste ämnesmötet i litteraturvetenskap 2012-03-13 behandlade vi frågorna från *TfL*-redaktionen. Här kunde vi konstatera att beteckningen ”comparative literature” bestämts ovanifrån i officiella dokument som studie- och kursplaner.
2. Vi diskuterade begreppets relevans och antog att det använts på grund av den särart som

litteraturvetenskap har i Sverige, i det att vi behandlar såväl svensk som internationell litteratur. Vi berörde också den historiska innebörden i "comparative literature", med breda, jämförande studier (som en del av oss saknar idag) och den betydelseförskjutning mot litteraturteori som begreppet undergått. Högskoleverket har gått ut på sin hemsida, under hänvisning till Standard för svensk indelning av forskningsämnen 2011, med översättningen "General literary studies". Det är hittills endast inom ämnesgruppen som frågan har behandlats.

Sektionen för lärande och miljö vid Högskolan Kristianstad. Lennart Leopold:

1. Här kallas ämnet Swedish and Comparative Literature. Ämnesbeteckningen fanns redan när undertecknad och mina kollegor började, så resonemangen nedan är något hypotetiska. Eftersom de flesta hos oss (både nuvarande och tidigare kollegor) har fostrats vid institutionen i Lund, antar jag att vi också ursprungligen har lånat ämnesbeteckningen därifrån. Översättningen av Barn- och ungdomslitteratur (som är en livaktig gren hos oss) är Children's and Young Adults' Literature.

Min kollega Håkan Sandgren skriver följande när jag frågar:

Jag tror att man stannade vid att kalla ämnet comparative literature eftersom man ville styrka uppfattningen om att det de facto rörde sig om komparativ litteraturvetenskap. Nu är det väl egentligen få litteraturvetare som är komparatister i ordets rätta bemärkelse, men i våra grundkurser ingår ju onekligen litteratur från fler språkområden än det svenska, om än i översättning, vilket kanske skulle kunna motivera ett sådant namnval. I vår forskning är vi dock tämligen strängt nationella.

2. Hos oss pågår ingen diskussion kring omprövning av ämnesnamnet.

Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion vid Göteborgs universitet. Mats Malm:

1. Den nuvarande beteckningen är Comparative literature. Det är en gammal beteckning som var motiverad på sin tid och nu definitivt behöver omprövas, men vi har ännu inte kommit fram till en slutgiltig diskussion av saken.

2. Vi började diskutera beteckningen under 2010 då vår institution slogs samman med idéhistoria och religionsvetenskap, men diskussionen har inte drivits klart. Även om beteckningen Comparative literature som sådan är missvisande finns möjligheten att behålla den men omdefinierad (under inspiration av Lucia Boldrinis artikel i *Comparative Critical Studies* 2006). Innan vi fattar beslut behöver vi granska hur olika beteckningar används och fungerar på olika håll i världen. Vi lutar åt "Literature Studies" eller "Literary Studies".

Avdelningen för litteraturvetenskap vid Språk- och litteraturcentrum, Lund. Anders Ohlsson:

1. Den engelska beteckningen är numera "Comparative and Swedish Literature". Det är erfarenheterna från den forskningsutvärdering som genomfördes vid Lunds universitet 2008 som ligger bakom förändringen. Den internationella bedömargruppen ställde sig frågande till att nästan 90% av forskningen inom ämnet litteraturvetenskap behandlade svenska ämnen och publicerades på svenska, givet att ämnet på engelska då fortfarande benämndes Comparative Literature. Från medlemmar i fakulteternas Scientific Advisory Board uppmanades vi att på något sätt signalera att vi sysslade med svensk litteratur. Som en markering av att vi inte bara gör det ändrades då beteckningen enligt ovan.

2. Det fanns och finns fortfarande krafter som tycker att den engelska beteckningen borde vara "Literary Studies".

Institutionen för språk och litteratur vid Linnéuniversitetet. Maria Lindgren, Margareta Petersson och Lars Elleström:

1. Vi brukar använda beteckningen Comparative Literature, och vi gör det för att det är en etablerad beteckning som stämmer ganska väl överens med hur ämnet ser ut inom undervisningen på i alla fall de grundläggande nivåerna, där svensk och utländsk litteratur studeras och jämförs på olika sätt. För forskningen hos oss är beteckningen relevant särskilt för den postkoloniala forskningen som i hög grad försöker leva upp till de komparativa traditionerna. För andra forskningsområden är den dock inte lika relevant även om det finns en hel del komparativa inslag i den.

2. Nej, vi har inga sådana diskussioner på gång.

Litteraturvetenskapliga institutionen vid Uppsala universitet. Ann Öhrberg:

1. Vi är alltså en fristående institution (inte avdelning) och vi har valt att översätta Litteraturvetenskapliga institutionen till Department of Literature. Ett möjligt alternativ skulle vara att benämna oss Department of Comparative Literature, men det täcker dels inte in bredden i vår verksamhet (vi sysslar ju inte enbart med "comparative literature"), dels skulle det kunna skapa förvirring för internationella betraktare, eftersom man internationellt ofta skiljer studier i comparative literature från andra studier av litteratur.

2. Beteckningen Department of Literature har funnits med en längre tid och vi har inga planer i nuläget på att ändra den.